

zda byla činným úředníkem veřejným v době, kdy se udály skutečnosti, jimiž zneužil moci úřední (služební.) Proto lze ponechat stranou otázku, poukazují-li slova rozhodovacích důvodů »tehdy ještě aktivního« na dobu, kdy stěžovatel N-a udal (obviňoval), a je-li tento skutkový předpoklad stížen formální vadou, stížností vytýkanou, či nikoliv. Avšak rozhodovací důvody nikterak nekonkretisují povšechná tvrzení (o zneužití postavení, o působení na jiné úředníky, o chránění podloudníka a o trpění podvodu na státu) poukazy na skutečnosti, v podání tvrzené, a neuvažují o tom, jak souvisí tato činnost a nečinnost N-ova, toliko povšechně naznačená s oborem působnosti, která ohledně důchodkových přestupků přísluší četnictvu a náležela N-ovi podle §§ů 508, 509 důchodkového tr. zák. a §§ů 26 čís. 1 a 2, 27, 91, 98, 109 instr. pro četnictvo. Opomíjejíce v této souvislosti, co podání stěžovatelovo uvedlo o skutečnostech ohledně oznámení H-em na N-a, neuvažují rozhodovací důvody obzvláště o tom, je-li obsahem podání stěžovatelova tvrzeno, že N. jednal určitým způsobem, přičicím se služebním jeho povinností, nebo opomenul určitá opatření dle služebních povinností mu náležející v úmyslu zlém, §em 101 tr. zák. (380 voj. tr. zák.) předpokládaném, t. j. v úmyslu, by tím někomu škodu způsobil, nebo vytýkala-li se N-ovi toliko nedbalost. K tomu budiž jen podotčeno, že rozhodovací důvody mluví prostě o trpění podvodu, kdežto podání užívá slov »pro úmyslné trpění podvodu«. Tím, co rozhodovací důvody zjišťují o obsahu a smyslu podání stěžovatelova, není skutková podstata zločinu zneužití moci úřední, zejména po stránce subjektivní opodstatněna. Rozsudek spočívá tudíž ve výroku, že podání obžalovaného obviňovalo N-a z tohoto zločinu, na nesprávném výkladu zákona, i bylo jej z důvodu čís. 10 §u 281 tr. ř. jako zmatečný zrušiti, aniž bylo třeba zabývati se ostatními vývody zmateční stížnosti. Rozhodovati o tom, jaký jest obsah a smysl písemného projevu, obzvláště, je-li jím tvrzeno, že určitá osoba předsevzala určité skutky s hlediska trestního zákona závažné, v úmyslu, trestním zákonem předpokládaném, spadá do oboru skutkově zjišťovací činnosti, která jest vyhražena nalézacímu soudu. Nelze se tudíž obejít bez hlavního přelíčení v první stolici. Bylo proto dle §u 5 zák. ze dne 31. prosince 1877, čís. 3 ř. zák. z r. 1878 stížnosti vyhověno ihned v zasedání neveřejném a uznáno, jak shora uvedeno.

Čís. 1728.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

Rušení obecného míru dle §u 14 čís. 3 a 5 zákona.

Přirovnávání kmenů národa k zvířatům s úmyslem zlehčujícím jest způsobilým prostředkem popuzovati k zášti.

Výrok proti kultuře národa směřuje zároveň i proti národu samému.

(Rozh. ze dne 17. září 1924, Zm^í II 208/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského soudu v Opavě

ze dne 4. prosince 1923, pokud jím stěžovatel byl uznán vinným přečinem §u 14 čís. 3 a 5 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti čís. 9 a), 10 §u 281 tr. ř., provádí však pouze onen zmatek, poněvadž ani nenaznačuje, kterému méně přísnému trestnímu zákonu mělo býti podřaděno jednání obžalovaného, jak by předpokládalo provedení zmatku dle čís. 10, nýbrž domáhá se úplného sprostění obžalovaného z obžaloby. Dle čís. 9 a) §u 281 tr. ř. namítá stěžovatel, že v žádném ze čtyř jeho výroků, pronesených na veřejné schůzi voličské v K. a zjištěných v napadeném rozsudku, nelze shledávatí zákonné známky přečinu podle §u 14 čís. 3 zákona na ochranu republiky, totiž popuzování k zášti proti jednotlivým skupinám obyvatelů pro jejich národnost, poněvadž prý a) výrokem, proneseným v souvislosti s výkladem české básničky: »Žeňte agentův«, totiž »zu Huren hat man euch gemacht«, mohl mysletí pouze autora básně Arnošta Ch-a, tedy jednotlivce, nikoliv určitou národnostní skupinu obyvatelstva. Pro své opačné zjištění neuvádí prý rozsudek žádných důvodů (čís. 5 §u 281 tr. ř.); rovněž prý v něm chybí poukaz na to, jak mohl uvedený výrok vésti k nepřátelskému jednání nebo smýšlení proti česk. národu; b) výrok o učitelích na Hlučínku, že jsou kacíři a že učí děti, že člověk pochází z opice, kdežto kněží učí, že jej stvořil Bůh, nepopuzuje prý proti učitelům pro jejich českou národnost, nýbrž vytýká jim pouze, že rozšiřují Darwinovo učení; c) přirovnáním Moravana (Moravce) a Čecha s krávou a prasetem, chtěl prý obžalovaný pouze obrazně vytknoutí rozdíl mezi oběma způsobem, přiměřeným myšlenkovému kruhu svých posluchačů, nikoliv snad srovnávatí obě skupiny čs. národa se zvířaty, t. j. vytýkati jakýkoliv urážlivý vztah mezi nimi a dotyčnými zvířaty; d) čtvrtý výrok se prý obrací proti české kultuře, nikoliv proti českému národu. Zmateční stížnost jest toho náhledu, že také v obou posledních výrocích nelze shledávatí ani popuzování k zášti proti národnostní skupině ve státě, poněvadž prý smysl výroků jest jiný, než uvádí rozsudek, ani hanobení českého národa (čís. 5 §u 14 zákona na ochranu republiky), poněvadž prý závadná slova nemají toho významu, by mohla snížití vážnost republiky neb ohroziti v ní obecný mír. Všecky výroky jsou prý t. zv. silné výrazy, pronášené obvykle při voličských schůzích a vysvětlitelné demoralisací poválečnou. Avšak s vývody zmateční stížnosti nelze souhlasiti. Předem budiž vytknuto, že, pokud dává závadným výrokům obžalovaného jiný smysl, než jest zjištěn v napadeném rozsudku, nelze k ní přihlížeti, poněvadž pro věcné přezkoumání rozsudku s hlediska důvodu zmatečnosti čís. 9 a) §u 281 tr. ř. jsou rozhodná pouze skutková zjištění rozsudku (§ 288 čís. 3 tr. ř.), tedy také zjištěný v něm smysl výroků, nikoliv libovolný výklad, který jim nyní dává zmateční stížnost.

K jednotlivým námitkám budiž uvedeno: ad a) nalézací soud zjistil, že výrok, »zu Huren hat man euch gemacht« se neobrací jen proti pisateli básničky, nýbrž proti Čechům a českým stranám na Hlučínku vůbec. Toto své zjištění odůvodňuje úvahou, že obžalovaný, předčítaje výňatky

z básničky »Žeňte agentův«, překroutil smysl šesté sloky, v níž přichází slovo »fena« (vztahující se v básničce na pruský militarismus) a obrácen k ženám hlučinským, pronesl shora citovaný výrok, jímž chtěl popuditi nejen proti autorovi, nýbrž proti Čechům vůbec. První soud tedy poukazuje při výkladu smyslu výroku na jeho doslov, souvislost s ostatní řečí obžalovaného, na jakost posluchačstva, situaci na Hlučínsku a konečně na úmysl, jaký obžalovaný svým překručováním sledoval; to jsou zajisté dostatečné důvody pro stěžovatelem postrádané zjištění smyslu výroku. Rozsudek rovněž odůvodňuje, že obžalovaný svým výrokem popuzoval k zášti proti českým stranám. Právní posouzení věci, v těchto úvahách obsažené, dlužno prohlásiti za správné, uváží-li se, že obžalovaný použil překrouceného a vyhaného tvrzení, že Češi píší hanlivě a urážlivě o hlučinských ženách jako prostředku k vyvolání, po případě zvýšení nepřátelského smýšlení těchto žen proti Čechům, které snadno mohlo v příhodné chvíli vésti k násilnostem nebo jiným nepřátelským činům proti české národnostní skupině na Hlučínsku. ad b) Stížnost dovozuje správně, že prostředek, jehož používá pachatel při popuzování k zášti, musí míti vztah k národnosti (jazyku, rase, náboženství a t. d.) skupiny, proti níž se obrací. Že tomu v tomto případě tak bylo, vyplývá ze zjištění nalézacího soudu, že obžalovaný stavěl proti sobě bývalé učitele pruské a nynější české na Hlučínsku, tvrdě o českých proti pravdě, že vyvolávají úmyslně rozpor mezi vyučováním v přírodních vědách a učním náboženským, aby uráželi náboženský cit domácího obyvatelstva, a poukazuje na to, že němečtí učitelé byli ze škol odstraněni a na jejich místa dosazeni učitelé čeští, dle náhledu stěžovatelova nehodní. Jest tedy námitka zmateční stížnosti, že obžalovaný nehaněl českých učitelů pro jejich národnost, zcela lichou. ad c) První soud zjišťuje, že obžalovaný dokazoval svým posluchačům, že nejsou Moravci, nýbrž Němci a že při tom k vytknutí kmenových rozdílů mezi Čechem a Němcem užil přirovnání Čecha s prasetem a Moravce s krávou. Takovéto přirovnání jest však nejen hrubě urážlivé, nýbrž přímo drzé a surové, uváží-li se, že se příslušníci kulturního, státního národa a obou vysoce vyspělých jeho kmenů přirovnávají k zvířatům — se zjevným úmyslem zlehčujícím a jest zajisté způsobným prostředkem popuzování k zášti, poněvadž se jím v očích posluchačů vyvolává předpojatost, podrážděná nálada a nepřátelství proti určitým skupinám obyvatelstva ve státě, a vytváří tak stav, který snadno může vésti k násilnostem a demonstracím. ad d) Poněvadž jest kultura, stejně jako jazyk — nejpodstatnější známkou národa a národnosti, směřoval výrok obžalovaného, který projevil, jak rozsudek zjišťuje, české kultuře opovržení, přímo proti českému národu. V obou posledních výroci c) d) správně shledal první soud také skutkovou podstatu přečinu dle čís. 5 §u 14 zákona na ochranu republiky, uváží-li se, že hanlivými výroky obžalovaného o státním národě, představiteli republiky a jeho národní kultuře snadno mohla býti snížena vážnost republiky v očích neuvědomělého a nesvědomitými agitátory rozeštvaného lidu hlučinského a tím i ohrožen obecný mír v této části státu, to tím spíše, že zmateční stížnost sama nepopírá, že hanobení se stalo způsobem surovým a štvavým. Okolnost, že řeč obžalovaného byla pronesena na voličské schůzi a že se lišila od jiných podobných frázovitých projevů pouze hrubými a nízkými výrazy, obžalovaného neomlou-

vá. Také výkon politických práv má své meze v trestních zákonech. Překročil-li je řečník, musí nésti následky svého nerozvážného jednání.

Čís. 1729.

Veřejnost (§ 228 tr. ř.) neznamená neobmezenou přístupnost k líčení; je otázkou praktikability, do jaké míry může být zjednán obecenstvu přístup k líčení.

Proti odeprání delegace jiného soudu není opravného prostředku.

Není zmatekem čís. 6 Šu 344 tr. ř., nebyly-li do hlavní otázky pojaty ani formy ani úplatnost zjednání vraždy (§ 135 čís. 3 tr. zák.). »Úplatnost« není nutnou náležitostí pojmu »zjednání«.

(Rozh. ze dne 19. září 1924, Zm II 230/24.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaných do rozsudku porotního soudu v Brně ze dne 3. března 1924, pokud jím stěžovatelky uznány byly vinnými zločinem zjednané vraždy úkladné ve smyslu §§ů 134, 135 čís. 1 a 3 tr. zák., pokud se týče zločinem vzdálené spoluviny na zločinu úkladné vraždy zjednané ve smyslu §§ů 137, 134 a 135 čís. 1 a 3 tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Důvod zmatečnosti dle čís. 4 Šu 344 tr. ř., který spatřují obě stížnosti v domnělém porušení předpisu Šu 228 tr. ř., není dán. Veřejnost líčení neznamená neobmezenou přístupnost líčení; neboť zákon sám, stanově určitá omezení, aniž by tím po jeho rozumu dotčena byla veřejnost, dává tím zřejmě na jevo, že pojem veřejnosti po rozumu zákona se nikterak nekryje s pojmem neobmezené, — libovolné — přístupnosti k líčení. Jest tedy pojem veřejnosti vymeziti jinak a to s hlediska účelu veřejnosti líčení a za předpokladu, že zákonem je vyloučeno, co přesahuje účel jím sledovaný, tím více pak, co je tomu účelu protivno neb dokonce, na čem by se rozbila proveditelnost zásady veřejnosti. Účelem zákona je veřejná kontrolovatelnost konání spravedlnosti, souzení na bílém dni, nikterak v temnu tajnosti soudního řízení. Podává se tudíž pojem veřejnosti jako protiklad tajnosti a je jen otázkou praktikability, do jaké míry zjednán být může obecenstvu přístup k líčení za šetření neporušitelného postulátu nepřipustnosti vlivů nepříznivě působících na zákonný postup řízení a na činitele na něm účastněné. Ohledy ty však přímo vynucovaly při líčení, k němuž se obecenstvo hrnulo v přemíře, opatření učiněná presidiem zemskému trestního soudu a porotnímu soudem samým. Bezpodstatnost výtky domněle porušené zásady veřejnosti plyne ostatně již ze skutečnosti, konstatované předsedou porotního soudu při prohlášení usnesení, jímž zamítnuty byly návrhy obhájců, totiž, že lístků bylo vydáno k přelíčení jen 65, kdežto posluchačů bylo v porotní síni nejméně třikrát tolik; z této skutečnosti je zřejmo, že o nějakém obmezení přelíčení na »zvláště vybrané« osoby, jak namítají stíž-